

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عربی زبان قرآن 1 (دهم)

قواعد درس اول

مروری بر قواعد فعل و شخص های آن

انواع اسم از لحاظ جنس و عدد

مدرس: عبدالمجید رستمی

استان فارس کازرون

آدرس کانال تلگرامی

@MAJID646

سال تحصیلی: 1400

در زبان فارسی و عربی فعل ها را باید طبق شخص و زمان آنها یاد بگیریم. در جدول زیر شخص های عربی و معادل عربی آنها آمده است.

شخص ها در زبان فارسی و عربی					
اول شخص مفرد:	من	أنا	اول شخص جمع	ما	نحن
دوم شخص مفرد	تو	أنت (مذکر) أنتِ (مؤنث)	دوم شخص جمع	شما	أنتم (جمع مذکر) أنتن (جمع مؤنث) أنتما (مثنی مذکر و مؤنث)
سوم شخص مفرد	او	هو (مذکر) هي (مؤنث)	سوم شخص جمع	آنها	هم: (جمع مذکر) هن: (جمع مؤنث) هما: (مثنی مذکر و مؤنث)

انواع فعل در زبان عربی

فعل ماضی (گذشته)

فعل ماضی فعلی که بر انجام دادن کار یا روی دادن حالتی در زمان گذشته دلالت دارد. شخص های فعل ماضی در زبان عربی طبق جدول زیر است.

فرمول های شخص های ماضی در زبان عربی			
شخص ها	فرمول	فعل ماضی	ترجمه
اول شخص مفرد	سه حرف اصلی + تْ:	أَنَا ذَهَبْتُ	من رفتم
دوم شخص مفرد	سه حرف اصلی + تِ (مفرد مذکر) سه حرف اصلی + تِ (مفرد مؤنث)	أَنْتَ ذَهَبْتَ أَنْتِ ذَهَبْتِ	تو رفتی
سوم شخص مفرد	سه حرف اصلی + - (مفرد مذکر) سه حرف اصلی + تْ (مفرد مؤنث)	هُوَ ذَهَبَ هِيَ ذَهَبَتْ	او رفت
اول شخص جمع	سه حرف اصلی + نا	نَحْنُ ذَهَبْنَا	ما رفتیم
دوم شخص جمع	سه حرف اصلی + تُمْ (جمع مذکر) سه حرف اصلی + تُنَّ (جمع مؤنث) سه حرف اصلی + تُمْا (مثنی مذکر) سه حرف اصلی + تُمْا (مثنی مؤنث)	أَنْتُمْ ذَهَبْتُمْ أَنْتُنَّ ذَهَبْتُنَّ أَنْتُمَا ذَهَبْتُمَا أَنْتُمَا ذَهَبْتُمَا	شما رفتید
سوم شخص جمع	سه حرف اصلی + وا (جمع مذکر) سه حرف اصلی + نَ (جمع مؤنث) سه حرف اصلی + ا (مثنی مذکر) سه حرف اصلی + تا (مثنی مؤنث)	هُمْ ذَهَبُوا هُنَّ ذَهَبْنَ هُمَا ذَهَبَا هُمَا ذَهَبَتَا	آنها رفتند

برای منفی کردن ماضی قبل از شخص های ماضی حرف (ما) می آید. ما ذهبْتُ: نرفتم

فعل مضارع (حال)

فعلی که بر انجام کار یا روی دادنِ حالتی در زمان حال دلالت دارد. فعل مضارع در زبان عربی طبق فرمول های نوشته شده در جدول زیر است.

فرمول های شخص های مضارع در زبان عربی			
شخص ها	فرمول	فعل مضارع	ترجمه
اول شخص مفرد	أ + سه حرف اصلی -	أنا أذهبُ	می روم
دوم شخص مفرد	تَ + سه حرف اصلی - (مفرد مذکر) تَ + سه حرف اصلی + یَن (مفرد مؤنث)	أنتَ تذهبُ أنتِ تذهبینَ	می روی
سوم شخص مفرد	یَ + سه حرف اصلی + - (مفرد مذکر) تَ + سه حرف اصلی + - (مفرد مؤنث)	هوَ يذهبُ هيَ تذهبُ	می رود
اول شخص جمع	نَ + سه حرف اصلی + -	نحنُ نذهبُ	می رویم
دوم شخص جمع	تَ + سه حرف اصلی + وَن (جمع مذکر) تَ + سه حرف اصلی + نَ (جمع مؤنث) تَ + سه حرف اصلی + انِ (مثنی مذکر) تَ + سه حرف اصلی + انِ (مثنی مؤنث)	أنتمُ تذهبونَ أنتنَّ تذهبنَ أنتما تذهبانِ أنتما تذهبانِ	می روید
سوم شخص جمع	یَ + سه حرف اصلی + وَن (جمع مذکر) یَ + سه حرف اصلی + نَ (جمع مؤنث) یَ + سه حرف اصلی + انِ (مثنی مذکر) یَ + سه حرف اصلی + تانِ (مثنی مؤنث)	همُ يذهبونَ هنَّ يذهبنَ هما يذهبانِ هما تذهبانِ	می روند

دو نکته مهم:

1) در صورت قرار گرفتن (سَ یا سوف) قبل از هرکدام از شخص های فعل مضارع آن فعل به مستقبل تبدیل می شود:

سَأَذْهَبُ: خواهم رفت // سوفَ تَذْهَبُ: خواهی رفت

2) در صورت قرار گرفتن (لا) نفی بر سر هرکدام از شخص های مضارع، آن فعل به مضارع منفی تبدیل می شود. و هیچ تغییری در انتهای مضارع ایجاد نمی شود.

لا أَذْهَبُ: نمی روم // لا تَذْهَبُ: نمی روی // لاتذْهَبَینَ: نمی روی // لایذْهَبُ: نمی رود

فعل امر

فعلی که با آن به کسی یا کسانی دستور به انجام یک کار داده می شود.

فعل امر از مضارع دوم شخص مفرد و جمع گرفته می شود. و فرمول های شخص های امر طبق جدول زیر است

فرمول های شخص های امر			
ترجمه	فعل امر	فرمول	شخص ها
برو	اَذْهَبْ اَذْهَبِي	ا یا اُ + سه حرف اصلی + - (مفرد مذکر) ا یا اُ + سه حرف اصلی + ي (مفرد مؤنث)	دوم شخص مفرد
بروید	اَذْهَبُوا اَذْهَبْنَ اَذْهَبَا اَذْهَبَا	ا یا اُ + سه حرف اصلی + وا (جمع مذکر) ا یا اُ + سه حرف اصلی + نَ (جمع مؤنث) ا یا اُ + سه حرف اصلی + ا (مثنی مذکر) ا یا اُ + سه حرف اصلی + ا (مثنی مؤنث)	دوم شخص جمع

فعل نهی:

یعنی باز داشتن کسی یا کسانی از انجام دادن یک کار.

در کلاس دهم با فعل نهی از دوم شخص (مفرد و جمع) آشنا می شوید. فعل نهی از سایر شخص ها یعنی اول شخص و سوم شخص (مفرد و جمع) را در عربی پایه یازدهم می خوانیم.

نکته مهم: انتهای مضارع بعد از لا نهی مانند انتهای فعل امر است.

فرمول های شخص های نهی			
ترجمه	فعل نهی	فرمول	شخص ها
نرو	لَا تَذْهَبُ لَا تَذْهَبِي	لا + سه حرف اصلی + (مفرد مذکر) لا + سه حرف اصلی + (مفرد مؤنث)	دوم شخص مفرد
نروید	اَذْهَبُوا اَذْهَبْنَ اَذْهَبَا اَذْهَبَا	لا + سه حرف اصلی + (جمع مذکر) لا + سه حرف اصلی + (جمع مؤنث) لا + سه حرف اصلی + (مثنی مذکر) لا + سه حرف اصلی + (مثنی مؤنث)	دوم شخص جمع

معادل ماضی استمراری در زبان عربی

کان + اسم یا ضمیر + فعل مضارع // کان الطالبُ يذهبُ: دانش آموز می رفت // كانوا يذهبون: می رفتند

ماضی استمراری در فارسی: می + بن ماضی + شناسه

انواع اسم

اسم از لحاظ عدد و جنس:

اسم ها از لحاظ عدد و جنس را طبق جدول زیر یاد بگیرید

اسم ها از لحاظ عدد و جنس				
ترجمه	نمونه	نشانه	جنس	عدد
معلم (مرد)	المُعَلِّم	بدون نشانه	مذکر	مفرد
معلم (زن)	المُعَلِّمَة	ة	مونث	
دو معلم (مرد)	المُعَلِّمَان - الْمُعَلِّمَيْن	ان - ين	مذکر	مثنی
دو معلم (زن)	المُعَلِّمَات - الْمُعَلِّمَاتِ	تان - تین	مونث	
چند معلم (مرد)	المُعَلِّمُونَ - الْمُعَلِّمِينَ	ون - ين	مذکر سالم	جمع
چند معلم (زن)	المُعَلِّمَات	ات	مونث سالم	
مدرسه ها - کتاب ها	المدارس - الكُتُب	بدون نشانه	مکسر	

جمع مُکسر (تکسیر): جمع بدون نشانه که با تغییر در شکلِ مفردِ یک اسم به دست می آید.

درس: دروس کتاب: کُتُب شاعر: شُعراء

نکته: علائم مثنی و جمع مذکر سالم و جمع مونث سالم در انتهای یک اسم به شرطی از علائم اسم های مذکور به حساب می آیند که با حذف آنها مفرد آن اسم ها به دست بیاید.

نکته: با حذف (ات) به اسم باقی مانده حتما علامت (ة) داده شود.

مثلا اسم های (جریان، ایمان، جولان، طیران) و (قوانین، مضامین بساتین) و (ابیات، اموات، اصوات، اوقات) به ترتیب مثنی و جمع مذکر سالم و جمع سالم مونث نیستند؛ زیرا با حذف علائم انتهای آنها مفرد شان به دست نمی آید.

اما اسم های کتابان: الكتاب // المعلمون: المعلم // الإدارات: الإدارة - الكُرات: الكرة // به ترتیب مثنی و جمع مذکر سالم و جمع مؤنث سالم هستند؛ زیرا با حذف علائم آنها از آخرشان، مفردشان به دست آمده است.

اسم های اشاره

اسم های اشاره در زبان عربی طبق جدول زیر است:

ترجمه	اسم اشاره به دور	ترجمه	اسم اشاره به نزدیک	جنس	عدد
آن	ذَلِكَا	این	هَذَا	مذکر	مفرد
آن	تِلْكَ	این	هَذِهِ	مؤنث	
-	-	این دو (اینها)	هَذَانِ - هَٰؤُلَاءِ	مذکر	مثنی
-	-	این دو (اینها)	هَاتَيْنِ - هَاتَيْنِ	مؤنث	
آنها	أُولَٰئِكَ	اینها	هَٰؤُلَاءِ	مذکر و مؤنث	جمع

شیوه ی ترجمه ی اسم های اشاره و اسم بعد از آنها:

فرمول اول: اسم اشاره + اسم دارای ال :

اشاره را به مفرد ترجمه می کنیم حتی اگر مثنی یا جمع هم باشد.

هَٰؤُلَاءِ الْمُعَلِّمُونَ محترمون: این معلم ها محترمند

فرمول دوم: اسم اشاره + اسم بدون ال :

اسم اشاره هرطوری که باشد به همان شکل ترجمه می شود، یعنی مفرد به مفرد و مثنی به مثنی و جمع هم به جمع ترجمه می شود.

أُولَٰئِكَ صَالِحُونَ: آنها نیکوکارند (نیکوکارانند) // هَذِهِ طَالِبَةٌ: این دانش آموز است

نکته: برای اشاره به جمع غیر انسان از (هَذِهِ و تِلْكَ) استفاده می شود:

هذه يا تلكَ + اسم جمع غير انسانِ دارای ال :

اسم های اشاره (هذه - تلكَ) به همان مفرد که هست ترجمه می شود. // هذه الأشجارُ جميلةٌ: این درختان زیبا هستند.

هذه يا تلكَ + اسم جمع غير انسانِ بدون ال :

اسم های اشاره (هذه - تلكَ) به جمع ترجمه می شود هر چند که مفرد هستند. // هذه أشجارٌ جميلةٌ: اینها درختان زیبایی هستند.

گنجینه
دانشگاهی